

[Time: 2½ Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are COMPULSORY.
  2. Figures to the right indicate FULL MARKS.
  3. Support your answer with examples.

Q. 1 Answer **any five** of the following (To be answered in not more than 5 sentences each) **(15)**

- Deforestation
- Global warming
- UDHR
- Domestic & Family Violence Act
- Rural Indebtedness
- National Food Security Act 2013
- MIDC
- Terrorism

Q. 2 a) The goal of sustainable development is to meet the needs of today, without compromising the needs of tomorrow" Evaluate the statement with reference to the need and importance of Sustainable development in the developing countries **(15)**

OR

- b) Explain how CRZ Act has ensured the regulation of activities in the coastal areas. **(08)**
c) Analyse the various issues of Women's rights with special reference to CEDAW. **(07)**

Q. 3 a) Analyse whether the legislative measure for Prohibition of sale of cigarettes and other tobacco products around educational institutions 2004 has been effective in curbing it. **(15)**

OR

- b) Explain in detail about the whistle blowers protection act 2011. **(08)**
c) Briefly describe the various agrarian issues in India. **(07)**

Q. 4 a) Discuss the issues and solution for the Insurgency in the North Eastern states of India. Analyse the role of AFSPA in North eastern India. **(15)**

OR

- b) Discuss the various Tribal issues and suggest solutions to it. **(08)**
c) Describe the role and significance of Special Economic Zone in Maharashtra. **(07)**

Q. 5 Write short notes on **any of the three** of the following: **(15)**

- a) Environmental movements
- b) POCSO
- c) Forest Rights Act
- d) Police Reforms
- e) Naxalism

*****

[वेळ: 2 $\frac{1}{2}$ तास]

[गुण: ७५]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ खालीलपैकी कोणतेही पाच उत्तरे लिहा. (जास्तीत जास्त पाच ओळीमध्ये) (१५)

अ) निर्वाणीकरण

ब) वैश्विक तापमानवाद

क) मानवी हक्काचा वैश्विक जाहीरनामा

ड) घरगुती व कौटुंबिक हिंसाचार कायदा

इ) ग्रामीण कर्जबाजारीपणा

ई) राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा कायदा २०१३

उ) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ

ऊ) दहशतवाद

प्र. २ अ) “शाश्वत विकासाचे ध्येय हे उद्याच्या गरजांशी तडजोड न करता आजची गरज पूर्ण करणे हे आहे. (१५)

विकसित देशासाठी शाश्वत विकासाची गरज व महत्व या संदर्भाने वरील विधानाचे मुल्यमापन करा.

किंवा

ब) CRZ कायद्यामुळे किनारपट्टी भागातील विविध कामामध्ये कशा प्रकारे नियमित पणा आला आहे? (०८)

क) CEDAW च्या विशेष संदर्भाने स्त्रियांच्या हक्कासंबंधीची विविध मुद्द्याची चिकित्सा करा. (०७)

प्र. ३ अ) शैक्षणिक संस्था परिसरात सिगारेट व इतर तंबाखूजन्य उत्पादनाच्या विक्रीवर प्रतिबंधक कायदा (१५)
२००४ मधील वैधानिक उपाय योजना या परिणामकारक उरल्या आहेत का? ही समस्या नष्ट
करण्यासाठी

किंवा

प्र. ३ ब) २०११ च्या व्हिसल ब्लोअर्स कायदा विस्तृतपणे स्पष्ट करा. (०८)
क) भारतातील कृषिसमस्या (शेतीसंबंधी) विशद करा. (०७)

प्र. ४ अ) भारतातील पूर्वोत्तर राज्यातील बंडखोरीची समस्या व त्यावरील उपाययोजना चर्चा करा. पूर्वोत्तर (१५)
भारतातील लष्कर विशेषाधिकार कायदा (AFSPA) ची भूमिकेची चिकित्सा करा.

किंवा

प्र. ४ ब) आदिवासीचे विविध प्रश्न चर्चा करा व उपाययोजना सुचवा. (०८)
क) महाराष्ट्रातील विशेष आर्थिक क्षेत्राची (SEZ) भूमिका व उपयोगिता विशद करा. (०७)

प्र. ५ कोणत्याही तीन टीपा लिहा. (१५)

अ) पर्यावरण चळवळी

ब) पॉकसो कायदा

क) वन हक्क

ड) पोलीस सुधरणा

इ) नक्षलवाद

*****